

De visie van 5 experts

Grootschalige opslag als wapen tegen netcongestie

Nederland werkt hard aan grootschalige batterijopslag. Dit jaar komen op meerdere plekken gigawatts aan capaciteit beschikbaar om door zon en wind opgewekte elektriciteit op te slaan en aan het net te leveren. Is dit de oplossing voor netcongestie en de toenemende vraag? Helpt het tegen de onbalans die ook ontstaat door steeds meer zonnepanelen op woningen en het koppelen van thuisbatterijen?

Tekst: Tom de Hoog Fotografie: J. Lousberg/Vattenfall

Vattenfall wekt wind-energie op en slaat dat op in een batterij op de locatie Haringvliet-Zuid.

Sjef Cobben, part-time professor in Power Quality binnen de onderzoeksgroep Elektrische Energiesystemen van de TU/Eindhoven en in het verleden actief voor Liander, ziet grootschalige opslag zeker helpen bij het verminderen van netcongestie en een betere balans op het net. 'Het zal echter niet de enige oplossing moeten zijn omdat opslag (nog) duur is en uiteindelijk door de verliezen bij laden en ontladen ook weer voor extra verliezen zorgt', zegt hij. Daarbij merkt hij op dat ook de vraagkant wellicht beter geregeld moet worden. 'Bijvoorbeeld door voor elektrische auto's het oplaadmoment slim aan te sturen. Ook industriële processen kunnen bijvoorbeeld tegen een vergoeding tijdelijk afschakelen.'

Jasper Houthuijsen, directeur Energymarkets bij Es-sent, ziet ook mogelijkheden bij het stabiliseren van de vraagkant: 'In een ideale situatie benutten onze klanten de zonnepanelen en accu's – e-cars en lokale opslag – zo efficiënt mogelijk. Als we daardoor vraag en aanbod zo 'vlak' mogelijk kunnen krijgen, dan kun je bijvoorbeeld ook met minder kabelaanleg toe.' Daarnaast wijst hij op het belang van voldoende batterijcapaciteit en flexibiliteit op het net. 'Dat is cruciaal om de energietransitie vorm te geven. We moeten kijken naar de efficiëntste oplossingen tegen de laagste ontwikkelkosten.'

'Een netwerk dat wordt aangepast op enkele hoge pieken is onbetaalbaar'

Business case

Bij netbeheerder Tennet zag Mike ten Wolde, adviseur business development en onder meer verantwoordelijk voor batterij-opslag, eind 2021 de business case voor grootschalige batterij-opslag voor zijn ogen ontstaan door een stijgende prijsvolatiliteit. Veel partijen zien daar brood in en inmiddels ligt er op zijn bureau voor 42 GW aan aanvragen om batterijopslag aan het net te mogen koppelen.

'Rond 2030 zijn fossiele energiebronnen als kolencentrales onder het huidige kabinetsbeleid uitgefaseerd. Tegen die tijd staat er zo'n 27 GW aan opgesteld vermogen aan windparken op zee en is er circa 30 GW opgesteld vermogen aan zonneparken. Dat vraagt een grotere flexibiliteit van het systeem. Voor een groot deel vangen we dat op door 'interconnectie' met buurlanden. Voor een klein deel zal dat van de industrie zijn, als daar het proces te elektrificeren is en de prijsvorming rond energie de elektrificering aanjaagt.' Hoe zal het netwerk daarop aangepast worden? Ten Wolde: 'Het is onbetaalbaar om overal een netwerk aan te leggen dat uitgaat van enkele, zeer hoge pie-

ken. Waar constant veel vraag is, zullen we uiteraard uitbreiden.'

Ook Ton van Cuijk, portefeuille-regisseur flexibiliteit bij Enexis, onderschrijft de hoofdrol voor opslagbatterijen in de energietransitie. Daarbij meldt hij dat er wel aanvullende afspraken moeten komen zodat er een win-winsituatie gaat ontstaan voor alle betrokken partijen. Hij doelt dan op de inhoud van contracten. 'We kennen het capaciteitsbeperkingscontract (CBC) dat bijvoorbeeld wordt ingezet uit het oogpunt van congestiemanagement. Dan is er aanvullend de aansluit- en transportovereenkomst (ATO). Nu onderzoeken we een 'non-firm' toevoeging op de ATO met alternatieve afspraken voor dat recht op transport tegen een aangepast tarief. Dan stellen we bijvoorbeeld geen transportcapaciteit ter beschikking op de momenten waarop we in het net ingevoerde elektriciteit niet kunnen transporteren als netbeheerder. Dit speelt bij veel opwekking door wind of zon.'

Tariefstructuur moet anders

Bij Vattenfall reageert Dorine Hugenholtz, verantwoordelijk voor batterij-opslag, op de tariefstructuur voor transport. 'Klimaatmaatregelen geven aan dat bij alle zonneparken batterijopslag zou moeten komen. Dat kan bijdragen aan een beter uitgebalanceerd gebruik van het net. Daarom nemen we grootschalige batterijopslag nu ook al mee in de vergunningsaanvragen die we indienen. Ook al zitten we nog met de business case die niet sluitend is vanwege de hoge transporttarieven die we moeten betalen aan netbeheerders.' Ook Houthuijsen meldt de hoge transporttarieven als probleem. 'Met aanbieders van batterijopslag heb ik zekerheid over de kosten voor een lange periode, bij netbeheerders niet. Zo stegen de transporttarieven de afgelopen twee jaar met 30 procent. De huidige manier van werken voor grootschalige batterijen is ongelofelijk inefficiënt. We zouden als partners – de netbeheerders, de energiebedrijven en de batterij-ontwikkelaars – samen moeten kunnen werken aan die transitie. De slagkracht zal dan echt alleen maar toenemen.' Er is overleg met alle betrokken partijen om die mismatch eruit te krijgen. Ten Wolde wijst op het door EZK geïnitieerde Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN). 'Sommige regels moeten wijzigen of verdwijnen om de transitie vaart te geven. Ook kijken we sectorbreed naar alternatieve transportvormen, zoals 'groeps-ATO's' of 'non-firm ATO's'. Er komen daarnaast 'energieboards' per provincie voor de noodzakelijke versnelling, rekening houdend wat er daar speelt. Hugenholtz: 'Als Vattenfall zeggen we keer op keer dat we fossielvrij binnen één generatie willen zijn. Daar moet iedereen aan meewerken.' <